

Den ligger der af en grund, fortæller sagnet! Højfolket skulle have hentet den i Maribo Sø og lagt den over en skat. Geologerne mener, den oprindelig stammer fra Småland, hvor de røde smålandsgranitter med blålig og blågrå kvarts findes som fast fjeld.

Høvængestenen

4

Mørpustenen er Jyllands største sten. Dens flade overside er som et mindre stuégulv, men du ser kun toppen af isbjerg: Den når 6 m under overfladen – det er bestemt med geofysiske metoder.

Mørpustenen

2

Danmarks 12 største sten

Danmarks 12 største sten

En til hver af årets måneder!

Tag folderen med på roadtrip, og sæt flueben ved de flotte kæmpesten en efter en. God fornøjelse.

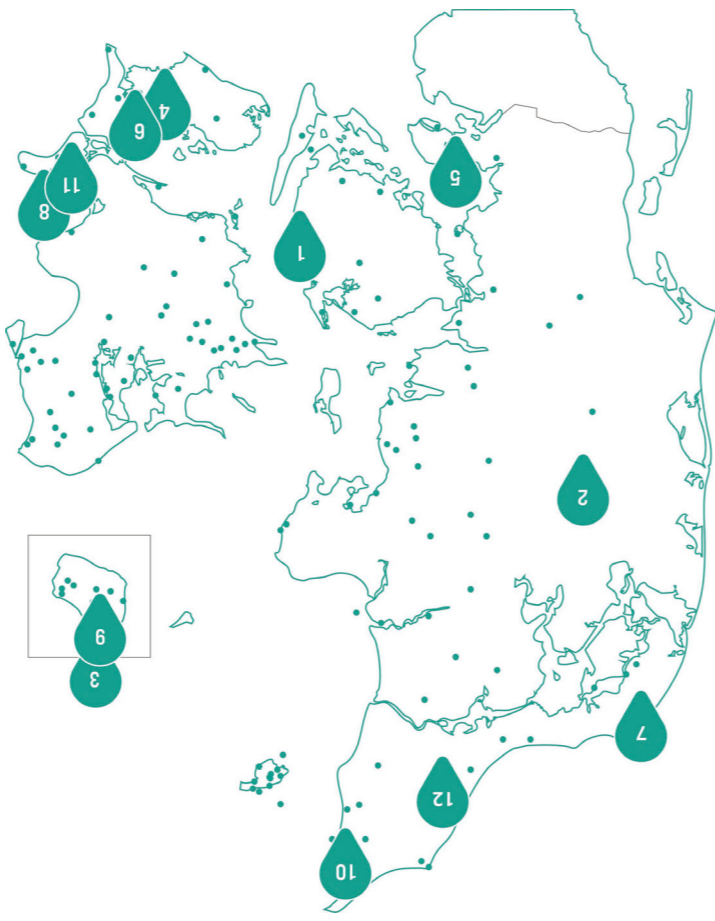
Følgevejledning

Her kan du læse mere om den geologi og de sagn og myter, der knytter sig til de godt 150 kæmpesten (prikkerne på kortet), som findes rundt omkring i Danmark.

Besøg også WWW.KÆMPESTEN.DK

1. Dammestenen
2. Mørpustenen
3. Elverhøj
4. Høvængestenen
5. Dybbølstenen
6. Lundestenen
7. Hundborstenen
8. Tøveldestenen
9. Bobbestenen
10. Dynen
11. Puggaard Stenen
12. Biersted Troldestenen

Dammestenen tiltrak sig kongelig opmærksomhed i 1840'erne: Kong Christian 8. lod en side frigra ve for at afklare, om der var tale om faststående grundfjeld. Frigra vning tillod opmåling: Stenen vejer i omegnen af 1200 ton!

Dammestenen skulle være kastet af en heks mod Svindinge Kirke. En engel kom heldigvis forbi og stopper stens top er bevis for dens historie.

Dammestenen

1

Elverhøj

3

Elverhøj er Bornholms største løse vandreblok med sine 6,5 m og en hul under. Målt på en national skala snupper den en tredjedels med sine anslåede 430 ton.

I stenalderen boede der folk under kæmpestenen. Og de har boet lige i vandkanten, for dengang stod havet omkring Bornholm 8 m højere end i dag. Stien frem til kæmpestenen går på rullesten rullet runde i bølgeslaget fra det fortidige hav.

5

Dybbølstenen

Dybbølstenen er Sønderjyllands største sten. Den måler 25 m i omkreds. Den har endda været væsentligt større: Afsprængte stykker ligger rundt omkring, og i stenen findes tydelige kilemærker.

Om Dybbølstenen fortælles, at der engang blev holdt bal på den, og at den var så stor, at en hestevogn kunne vende på den. Størstedelen af Dybbølstenen er finkornet og rødlig. Spidsen består af grovkornet granit.

6

Lundestenen

Med Lundestenen ser du kun toppen af isbjerget – der skulle gemme sig lige så meget sten under jordoverfladen. Hvis det er rigtigt, vejer Lundestenen 185 ton og ligger på en flot sjetteplads blandt Danmarks største sten.

Lundestenen består af gnejs, hvori røde granater lyser op overalt. Den granatrige bjergart blev sandsynligvis dannet fra leret havbund, der kom under højt tryk dybt nede i jordskorpen.

7

Hundborgstenen

Hundborgstenen blev delvist frigravet i 1938 med skovl og spade! Efter en afvist fredningsansøgning blev den dækket til igen, men aldrig glemt af folk ved Hundborg.

Fredag den 14. juni 2019 blev den imponerende klods larvikit gravet fri igen. Denne gang med gravemaskine. Hundborgstenen blev laser-scannet og størrelsen opgjort til 60,4 m³. Det giver Thys kæmpesten en vægt på 163 ton.

8

Tøveldestenen

I Hjelmsø Bugt ved Møn ligger Tøveldestenen. Den er så stor, "at Heste og Vogne kan holde paa den" ifølge en beretning fra 1851. Nu til dags kommer der nok hverken heste eller vogne ud til den, for den ligger 80 m fra land på ca. 1,5 m vand.

Du må svømme eller sejle, hvis du vil tæt på kæmpen. Stenen kan bestiges ad et naturligt trin på siden tættest på land. Omkredsen, målt i havoverfladen, er 20 m.

9

Bobbestenen

Bobbestenen hører til de største løse blokke på Bornholm. Møllerlyngens kæmpe består af almindingsgranit.

Med stenbrud på flere sider kan det undre, at Bobbestenen har undgået hammer og kiler og ikke er blevet kløvet til kantsten. Måske skyldes det 'Bobb', der efter sigende skulle bo under stenen. Bobba er det bornholmske ord for en bøhmand eller bussemand, som vi alle med fryd blev skræmt af som børn.

10

Dynen

Frederikshavnerne løftede i flok, da Dynen i 1975 blev hævet og lagt ved posthuset og senere ved det gamle Krudttårn, hvor den ligger i dag. To kraner og en blokvogn medvirkede til at løfte og flytte Frederikshavns tunge seværdighed. Vægten anslås til 140 ton.

Dynen består af larvikit, der findes omkring Larvik ved Oslofjorden. En mægtig gletsjer flyttede den til Frederikshavn under sidste istid.

11

Puggaard Stenen

Puggaard Stenen blev skyllet fri af klinten og dumpede ned på stranden i 1903. I dag ligger den 30 m fra land. Fra stranden ser kæmpestenen uindtagelig ud; den rager 3,4 m op over havbunden. Men på siden mod Østersøen findes en sliske, som gør det muligt at bestige kæmpen.

Stenen har sit navn efter den første geolog i Danmark, der i 1850 forklarede Møns Klint som skubbet op af Det Skandinaviske Isskjold.

12

Biersted Troldesten

Som en champignon vokser i sphagnum, står Troldestenen i Biersted paddehatterund og hvid som vokset op af Store Vildmoses tørvelag. Den næsten hvide bjergart er en larvikit bestående af centimeterstore feldspatkorn.

For de klatreivrige er den afrundede kæmpesten en udfordring, men der er en vej op på den 3,3 m høje sten. For 100 år siden stak kæmpestenen kun en halv til en hel meter op over overfladen.

